

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus II. Quis possit impetrare rescripta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rem non habentis, in scripto datum, ad alterius suggestionem, aut petitionem. Horum tria sunt genera. 1. quæ dantur præter, vel contra jus commune, & vocantur propriè *privilegia* (de quibus *lib. 5. tit. 33.*) aut *dispensationes*. 2. quæ dantur ad lites, & vocantur *rescripta justitiæ*. 3. quædam continent merum beneficium, ut si idoneæ personæ præbenda assignetur, & vocantur *rescripta gratiæ*. V. Coninch, *de Sacr. D. 33. d. 6.* Postremum autem fit per literas, quibus vel illi jus tribuitur ad beneficium vacaturum, & dicitur concessio *gratiæ expectativa*; vel mandatur Ordinario, aut alicui executori, ut Clerico, pro quo scribitur, de beneficio provideatur, & hæc dicuntur *mandata*; de horum formis vid. Azor *p. 1. l. 5. c. 24.*

1353. *Rescriptum* differt ab *Oraculo*, quòd hoc sit responsum Principis viva voce datum, esto postea sit redactum in scripturam; ab *epistola decretali*, quòd hæc non detur semper ad alicujus consultationem, seu petitionem; quamvis rescripto non obstat addi clausulam *motu proprio*, si antecesserit petitio; Layman *de rescript. n. 4.*

1354. Præter hæc not. 1. *Rescriptum* aliud esse *generale*, quod obligat omnes Principi rescribenti subjectos; aliud *speciale*, quod datur ad certas solum personas, causas, negotia, locum, vel tempus, nec postea ulterius extensum est. Si tamen insertum sit juri communi, fortitur vim legis quoad talia; Layman *in c. 1. de Constitut. n. 6.* Secundò aliud esse *perpetuum*, quod nullum, vel indefinitum, vel indeterminatum tempus habet; aliud *temporale*, quod habet certum tempus præsitum. Not. autem, quòd ad *rescripta* perpetua revocentur *personalia*, quæ ad vitam hominis conceduntur.

1355. Not. 2. *rescriptum justitiæ*, quod datur ad lites, esse ad jus explicandum, vel dicendum inter partes; *rescriptum* autem *gratiæ*, ad obtinendum aliquod beneficium, vel gratiam; & vocari solet *rescriptum beneficiale*, si detur ad faciendas collationes, resignationes, aut alias dispositiones de beneficijs Ecclesiasticis; & in civilibus ad dignitates, administrationes civiles &c. Si verò detur in ordine ad aliam gratiam v. g. quæ propriè non est privilegium (uti est dispensatio ad matrimoni-

um, vel suscipiendos ordines) dicitur *simpliciter rescriptum gratiæ*.

Si autem dubitetur, an *rescriptum* sit gratiæ, vel justitiæ, præsumitur justitiæ. Nam, allegans gratiam, probare debet; Pirhing, *de rescriptis, n. 4.* Si verò continet justitiam, & gratiam simul, dicitur *rescriptum mixtum*. Advertendum autem quædam *rescripta Pontificia* vocari *Brevia*, quo notantur *rescripta* paucis verbis conclusa, & sigillata sub annulo piscatoris in cera rubra. Nam *Bulle* sunt literæ Apostolicæ plumbeo signo munitæ, in quibus Romanorum Pontificum decreta continentur; quamvis alij per *Bullas* etiam intelligant diplomata, seu literas Magistratum patentes, sigillo publico, vel Principis authenticas.

ARTICULUS II.

Quis possit impetrare *rescripta*?

Communis regula tenet, quòd possit *Comnis non prohibitus*. Quia verò potest aliquis quoad hoc esse prohibitus, ad impetrandum *pro se*, vel ad impetrandum *pro alio*; de utroque in præsentia casu dicendum erit. Inter prohibitos autem numeratur. 1. *hereticus*, L. 2. C. de *Summa Trinit.* ac ibid. Barboza *n. 5.* deinde etiam *excommunicatus*, de quo §. seq.

§. I.

An, & qualiter *excommunicatus* impetrare possit *rescriptum Pontificium*?

Communis tenet, inter prohibitos impetrare *rescriptum* Apostolicum, seu Pontificium, numerari *excommunicatum* excommunicatione majori; c. *dilectus* 26. de *rescriptis*, ubi de *rescripto* ab *excommunicatis* impetrato à Papa, Innocentius III. rescribit Episcopo Imoleni: *mandamus*, inquit, *quatenus, si ita est, literas ipsas, per veri suppressionem* (nimirum omissionem mentionis de dicta censura) *obtentas, viribus carere decernas*; imò tale *rescriptum* est nullum ipso jure, sicut & processus vitalis *rescripti* institutus, esto nihil ei fuerit oppositum; Zoësius *de rescript. n. 10.* & habetur

habetur in c. 1. eod. in 6. ibi: *ipso jure rescriptum, vel processus per ipsum habitus non valeat: si ab excommunicato* (super alio, quam excommunicationis, vel appellationis articulo *fuert impetratum*; intellige, si agat coram Judice delegato, qui per tale rescriptum deberet accipere novum jus; & si fuit excommunicatus tempore impetrati rescripti; Pirhing, *de rescript. n. 7.* quod verum est, licet excommunicatio sit occulta; quia canon indefinitè loquitur, adeoque indefinitè intelligendus est, de quolibet etiam rescripto, non excepto. Nam exceptio firmat regulam in omnibus alijs casibus non exceptis; Gloss. in cit. c. V. *alio*.

1359. Hæc tamen communis regula suas patitur exceptiones. Hinc excipe. 1. nisi excommunicatus *occultus*, vi talis rescripti quædam ageret ratione officij publici v. g. Judicis delegati; quia tali casu jus supplet defectum arg. L. *Barbarius, ff. de offic. Prætor*. Excipe 2. nisi impetret rescriptum *super causa sue excommunicationis*; ut, si dicat eam invalidam, injustam, &c. aliàs careret mediò necessariò ad suam defensionem, c. 1. *h. t. in 6.* ubi etiam dicitur, quòd possit impetrare rescriptum *super articulo appellationis*, si à sententia Judicis appellavit, intellige *in causa propria*, etiam pendente causa appellationis; Barbosa *in cit. c. 1. n. 25.* & patet ex dictis ante: Excipe 3. nisi sit excommunicatus sub conditione, & impetret rescriptum pendente conditione; ita Barbosa *cit. n. 26.* & 27. quia sic non est simpliciter excommunicatus.

1360. Excipe 4. nisi excommunicatus impetret rescriptum *non Apostolicum*, sed solum ab Episcopo, vel Prælati Papæ inferioribus. Nam in odiosis *rescriptum*, simpliciter prolatum, supponit pro rescripto Papæ; Layman *in c. 1. h. t. in 6. n. 4.* Excipe 5. ut *rescriptum* solum *Pontificium*, non autem *seculare* (si ab excommunicato sit impetratum) ipso jure sit irritum; Layman *in c. 1. de rescript. in 6. n. 4.* nam constitutio irritans rescripta, ab excommunicato impetrata, est odiosa; & Principalibus laicis afferret incommodum.

1361. Not. autem 1. quòd *rescriptum non juvet impetrandem, si contra rescriptum faciat*; quia non intelligitur pro eo rescriptum, qui contrarium facit ejus, quod est

Tom. I.

scriptum; sic Innocentius c. *mandatum*, 38. *de rescript.* ibi: *mandatum Apostolicum ad te directum, ut magistrum S. faceres in Canonicum recipi, & in fratrem Novienfis Ecclesiæ, si pro alio ibidem non scripsimus, qui hujusmodi gratiam prosequatur, alio jam beneficium per nostras literas obtinente, prosequi non teneris.* Cùm super receptione duorum gravandi Ecclesiam antedictam non fuit intentio mandatoris. Hinc abutentes rescripto, privantur commodò rescripti; & damnantur ad expensas parti, c. *quia nonnulli* 43. *de rescript.* Est autem abusus 1. literas impetratas sub suo nomine, dare alteri ejusdem nominis. 2. trahere illas ad controversias futuras, quæ nondum exortæ fuerant tempore impetrationis. 3. reum trahere sine necessitate ad plures Judices, vel loca æquivoci nominis, &c. ibid. & c. *dissendia*, eod. in 6. *Innocent.* 4.

Not. 2. hanc regulam, quòd *excommunicatus non possit impetrare rescriptum*, 1362. extendi etiam ad omne rescriptum justitiæ, & gratiæ; Pirhing *de rescript. n. 8.* Nam textus indefinitè loquitur, ut constat *ex n. 1358.* Et quamvis aliqui velint, hanc regulam extendi ad excommunicatum etiam *non vitandum*; contrarium tamen probabilius est, *ex lib. 5. tit. 39.* Secundò ad rescriptum ab excommunicato impetrato non modò *per se*, sed etiam *per Procuratorem*, c. *fin. de Procurat.* esto rescriptum sit pro alio, etiam non excommunicato; sic Barbosa *in cit. c. 1. n. 10.* Sed hoc non videtur sic indefinitè dicendum; nam Honorius III. ut habetur cit. c. *fin.* consulti sumus, inquit, an constitutus ad impetrandum à communitate aliqua procurator, ab impetrando deberet excludi pro eo, quòd majores & jurati, per quos eadem communitas regeretur, tempore, quo injunctum fuit procuratoris officium, erant excommunicationis sententiâ innodati, & subjungens responsum, ait: taliter respondemus, quòd nisi essent in literis procuratoris expressi, vel aliàs eorum autoritate procuratoris institutio facta fuisset, aut sciens eos esse tales, ipsa communitas unà cum eis constituisset eundem, non est procurator hujusmodi repellendus. Ex quo textu sequitur, dictum Barbosa non procedere sic indefinitè; sed tantum, cùm in mandato

Pp 2

dato

dato procuratorio excommunicati sunt expressi, vel scienter admissi, quando Procurator constitutus est Universitatis.

1363. Not. 3. eandem regulam extendi, ut rescriptum ab excommunicato impetratum *in causa individua, cum non excommunicato*, respectu utriusque sit irritum; secus est *in causa dividua, sed non excommunicato*, ignorante impetrantis excommunicationem: nam quoad causam illius tunc valet; quia *utile per inutile non debet vitari*, si ab invicem separari possint, *reg. 38. de reg. jur. in 6.* non autem, si scivit, esse excommunicatum; Barbosa *in cit. c. 1. n. 4.*

1364. Not. 4. quòd Pontifex scienter rescribens excommunicato, censeatur cum eo dispensare; Zoësius, *de rescript. n. 11. ex L. quoniam 57. ff. de re judic.* quia non videtur Superior, qui tollere potest impedimentum, ludere, conferendò ei munus aliquod, quem scit ad hoc inhabilem. Nam licèt Princeps nunquam censeatur remittere vitium ignoratum, *c. si eo temere, de rescript. in 6.* secus tamen de sibi noto. Episcopus tamen, esto sciat defectum, & nulla facta mentione de illo, conferens, vel promovens habentem talem defectum, non eo ipso dispensat tacitè. Nam Episcopus, *promovens indignum*, punitur, per gloss. *c. unic. V. dispensaret, de atat. & qualit.* Et ubicunque canon imponit pœnam Ordinario, illi prohibere censeatur dispensationem; Abbas *in c. ad abolendum, de fil. presbyt. n. 3. V. Corradum l. 1. c. 3. à n. 4. in Praxi dispens. Apostolic.* intellige, si casus sit extra jurisdictionem ejus.

§. II.

An, & qualiter quis valeat impetrare rescripta pro alio?

1365. Quæstio est, an quis, *pro alio saltem*, impetrare possit rescripta? R. negative de rescriptis *justitiæ, sine speciali ejus mandato impetratis*; secus enim non valet, *c. nonnulli, 28. §. sunt & alij, de rescript. ibi: hac generali constitutione sancimus*, ut si aliquis super aliqua quæstione de cætero *sine speciali mandato domini* literas Apostolicas impetrare præsumpserit, & *literæ ille non valeant, & ipse tanquam falsarius puniatur. Nisi for-*

tè de illis personis extiterit, à quibus non debet exigì de jure mandatum. & c. Ex parte, 33. eod. ubi apertè dicitur, non valere rescriptum, quod Procurator revocatus, & de hoc certificatus, extra judicium impetravit: secus tamen si in judicio: dummodo revocatio ad notitiam adversarij vel Judicis non pervenit; quod verum est, licèt is, pro quo impetrata sunt, contra illa nihil excipiat; Immola *in cit. c. nonnulli, n. 4. ex L. licèt, ff. de Judic. & L. licèt, C. de Procurat.* nec ea rata habere potest; sic glossa *in c. Nonnulli, V. Sine speciali mandato.* Hinc, qui sine speciali mandato domini, à quo de jure exigì debet, impetrat rescriptum ad lites, falsarius est, & rescriptum non valet, *c. Nonnulli, cit. §. Sunt & alij.* Et extra judicium impetratum à Procuratore revocato, vel revocationis conscio; secus, si in judicio, modò revocatio non pervenerit ad notitiam adversarij, vel partis, *c. Ex parte, 33. de rescriptis.*

Dices: quisque potest ratum habere, quod suo nomine gestum est, *L. licèt, ff. de Judic. & c. 2. de pactis.* imò talis ratihabitio, fictione juris, retrotrahitur, & mandato æquiparatur, *reg. 10 de reg. jur. in 6.* Et ideo etiam gesta per falsum Procuratorem, possunt in judicio postea à Domino ratificari, *L. cum minor, §. falsus, ff. rem ratam haberi*; ergo similiter in casu nostro, is, pro quo sine suo speciali mandato, impetratum est rescriptum, potest illud ratum habere. R. antecedens verum esse solùm in casu, quo actus nullus ac irritus est ob defectum consensus illius, cujus nomine gestus est, secus si irritus sit propter bonum publicum, & ob defectum jurisdictionis publicæ; sed sic est in casu nostro; ergo.

Cæterùm prædicta regula *in n. 1365. limitatur. 1. ut non procedat, quando impetrans est ex illis personis, à quibus non debet de jure civili exigì mandatum, c. Nonnulli, cit.* cujusmodi sunt personæ conjunctæ, ut liberi, parentes, fratres, affines, liberti, *L. Sed & ha, ff. de Procurat.* quod etiam extenditur ad alias personas a deo affectas impetranti, ut pro alijs, sine suspitione fraudis, in judicio admitti possint; Abbas *c. Nonnulli, §. sunt & alij, n. 10.* Limitatur. 2. ut non procedat in Procuratore generali, si nomine proprio impe-

tret rescriptum ad lites sibi generaliter commissas, c. qui generaliter, de Procurator. in 6. Sed not. nunc ex stylo Romanæ Curix regulam illam, ex c. Nonnulli, traditam, non usurpari, posséque ab extraneo, sine mandato speciali, pro alio rescripta justitiæ impetrari, Tholof. l. 2. de rescript. n. 7.

1368. Limitatur .3. ut non procedat in rescriptis gratiæ; ita Suarez de legib. c. 13. n. 6. & 7. ex L. Universis 6. C. de precibus Imperat. offerend. Nam beneficium fieri potest etiam ignorantem, & absenti, c. addens, de præbend. c. si tibi absenti, eod. in 6. sed acceptatio est actus personalis ejus, cui beneficium fit, c. si tibi absenti; sufficit tamen rati habitio postea facta, gloss. ibid. V. Habueris.

ARTICULUS III.

De quibus rebus, & contra quos impetrari possint rescripta?

1369. **R**esp. ad. 1. materiam rescriptorum Resse res omnes, quæ concedi possunt, & quatenus ad jus pertinent, vel gratiam continent, L. 1. & 3. C. de rescriptis. Hinc super quibusvis rebus, quæ ad jus pertinent, vel gratiam continent (si aliunde concedi possint) impetrari rescripta possunt. Ad. 2. autem Res. rescripta Pontificia impetrari posse tam contra Laicos, quàm Clericos, sive unum, sive plures; etiam cum clausula: & quidam alij, & res alie. Sed nota 1. per hanc non dari facultatem conveniendi personas majores, & digniores expressis; nec agendi super negotiis gravioribus, quàm sint expressa, c. Sedes, 15. h. t. ubi, decernimus, inquit Innocentius III. ut, cum in commissionibus nostris minores, & viliores persone solummodo designentur, majores, & digniores sub generali clausula non intelligantur includi. Sed nec liceat occasione generalitatis hujusmodi multitudinem effrænatam in judicium evocare. Nec super majoribus, & gravioribus negotiis audiantur, qui de minoribus levioribus tantum faciunt mentionem. Si quis vero aliquas personas expresserit, non ut velit cum eis in judicio experiri, sed ut ad pares transire valeat, vel minores (quia fraus & dolus ei patrocinari non debent) tanquam mendax precator careat penitus impetratis.

Not. 2. nec ultra tres, vel quatuor vi illius particulæ (quidam alij) trahendos in judicium, c. 2. eod. in 6. ubi Innocentius IV. cum in multis, inquit, juris articulis infinitas reprobetur, providè duximus statuendum, ut per illam generalem clausulam quidam alij, quæ frequenter in literis nostris inseritur, ultra tres, vel quatuor in judicium non trahantur. Quorum nomina in primo citatorio exprimat Imperator: ne locus fraudi forsitan relinquatur, si circa ea possit liberè variare. Deinde, ut fraudes evitentur, ad plures personales actiones contra eundem etiam ad diversos Judices non posse rescripta impetrari, c. 3. eod. in 6. cujus summa sic habet: si actor contra Reum super pluribus personalibus literas impetrat ad diversos, non valent literæ, nec processus earum: & Reus condemnabitur in expensis. Et idem in Reo conveniente vel reconveniente actorem, eodem durante judicio.

Not. 3. Cistercienses non posse conveniri per rescriptum Papæ, nisi in illo eorū ordo exprimatur, c. cum ordinem, 6. de rescript. item, cum Papa in rescripto mandat de duobus inquiri alternativè, ad certum effectum consequendum, sufficere, alterum probari, c. inter ceteras, 4. eod.

Not. 4. cum per judicium injurijs aditus patere non debeat, c. nonnulli, 28. de rescript. relato supr. in n. 1365. per rescripta justitiæ non posse quem trahi extra suam diocesin ultra duas dietas, nisi ea vel hujus constitutionis faciant mentionem, vel impetrata sint de consensu partium; Innocent. III. in cit. c. eod. Not. 5. si conveniendus per clausulam (quidam alij) moriatur re integra, successorem conveniri non posse, c. Significavit, 36. de rescript.

Not. 6. eum, ad quem dirigitur rescriptum, parere debere, vel justam causam afferre rescribenti, c. Si quando, 5. de rescript. ibi: si quando aliqua tuæ fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. Qualitatem negotij, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas: quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava nobis fuerit insinuatione suggestum. Ex quo

PP 3   textu

1370.

1371.

1372.

1373.